

Martin Harlaar (red.)

**Ben ik wel
woke
genoeg?**

Author's copy

Een ontdekkingsstocht
door het land der
Social Justice Warriors

Voor mijn kleinkinderen

Martin Harlaar (red.)
Ben ik wel woke genoeg?
Een ontdekkingsstocht door het land der Social Justice Warriors
Antwerpen / 's-Hertogenbosch
Gompel&Svacina
2022

275 blz. – 17 x 24 cm
ISBN 978 94 6371 365 8
D 2022/14.401/19
NUR 730/740

Projectredactie: Richard Hengeveld
Omslagbeeld: Gebaseerd op een tekening uit 1905 van Udo J. Keppler (1872-1956) naar Gustave Doré (1832-1883), *The Hoosier Don Quixote – The Flower of Indiana Knighthood Keeping Watch Over His Boiler-Plate* (lccn.loc.gov/2011645710)

© 2022 Gompel&Svacina en de auteurs

Alle rechten voorbehouden. Behoudens de bij wet bepaalde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden veelevoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand of openbaar gemaakt, op welke wijze ook, zonder de uitdrukkelijke, voorafgaande en schriftelijke toestemming van de auteurs en van de uitgever.

Al het mogelijke werd gedaan om de informatie in dit boek zo juist en actueel te maken als kan. Auteurs of uitgever kunnen niet verantwoordelijk worden gesteld voor mogelijke nadelen die lezers door eventuele onvolkomenheden in het boek zouden ondervinden.

Gompel&Svacina bv
Uitgevers

Nationalestraat 111, B-2000 Antwerpen | info@gompel-svacina.be
Rietveldenweg 60, NL-5222 AS 's-Hertogenbosch | info@gompel-svacina.nl
www.gompel-svacina.eu

Inhoud

Inleiding	9
Martin Harlaar	
Deel 1	
Ben ik wel woke genoeg?	11
Martin Harlaar	
Deel 2	
Het vrije woord en de wetenschappelijke methode in tijden van woke-activisme	177
Inleiding	177
Martin Harlaar	
How to defend academic freedom	179
Dorian S. Abbot	
Diversity and Identity	182
Henry H. Bauer	
Woke in de collegezaal	190
Floris van den Berg	
Truth must be the highest priority of a university	196
Peter Boghossian	
Woke: over morele paniek en wetenschappelijke integriteit	199
Sarah Bracke	
Over de vrijheid van meningsuiting	203
Johan Braeckman	

Critical Race Theory and free speech on campus	206
Erwin Chemerinsky & Howard Gillman	
Universitaire bestuurders moeten worden geschoold in moed	209
Paul Cliteur	
De onontwarbare kluwen van goede bedoelingen en perverse effecten	211
Meindert Fennema	
Praten over ‘woke’ leidt af van echte problemen	215
Sibo R. Kanobana	
De drie gezichten van de ‘cancel culture’	217
Ruud Koopmans	
The offence offensive	220
Lawrence M. Krauss	
Social Justice Warriors subvert scientific publishing	223
Anna Krylov	
Do facts matter?	231
Mary R. Lefkowitz	
Van academische behoudzucht en woke overmoed naar gezamenlijke twijfel en nieuwsgierigheid	233
Judi Mesman	
What is the central problem of Critical Social Justice?	236
Helen Pluckrose	
De verwonderlijke ‘woke’-schok na een eeuw sociologie	239
Julian Schaap	
Posing questions	242
Harvey A. Silverglate	
Free speech wars on UK campuses: my experience	244
Peter Tatchell	
Loss of moral curiosity	247
Neil Thin	

INHOUD

The Hypatia Affair	250
Rebecca Tuvel	
Trigger warnings en dekolonisatie: woke als taalrevolutie	253
Sebastien Valkenberg	
Het grote gelijk leidt naar ongelijkheid	256
Walter Van Steenbrugge	
Identity politics and the escape from science	258
Richard Westra	
Een pleidooi voor vrije woorden	262
Walter Weyns	
Wie zijn de ware hoeders van de academische vrijheid?	264
Dick Zijp	
Over de auteurs	269

Author's copy

Wie zijn de ware hoeders van de academische vrijheid?

Dick Zijp

De afgelopen jaren woedt er een hevig debat over academische vrijheid, waarin consequent twee groepen tegenover elkaar geplaatst worden: een groep die aangeduid wordt als ‘woke’ en die bestaat uit studenten, wetenschappers en activisten die zich inspinnen voor sociale rechtvaardigheid, en daartegenover een al even diffuse groep van academici, bestuurders en intellectuelen die zich opwerpen als hoeders van de academische vrijheid en menen dat ‘woke-activisme’ het vrije woord bedreigt. De vraag die in dit debat te weinig gesteld wordt, is over welke academische vrijheid we het eigenlijk hebben.

De universiteit is van oudsher een bolwerk van witte mannen, waarin academische vrijheid vooral voor hén geldt en waar voor andere stemmen en perspectieven weinig plaats is. De tegenstelling tussen onverdraagzame, cancelende woke-activisten en nobele hoeders van de academische vrijheid is daarmee een valse tegenstelling. Ze verhult een machtsstrijd, waarin het woord ‘woke’ vooral fungeert als verdachtmaking aan het adres van degenen die aantonen dat academische vrijheid (en de bezorgdheid over hen die ‘gecanceled’ worden) ongelijk verdeeld is.

Laat ik dit punt iets concreter maken aan de hand van mijn persoonlijke ervaringen als ‘woke wetenschapper’. Vorige zomer stond voor mij in het teken van twee ogenschijnlijk losstaande gebeurtenissen. Het begon met een opiniestuk over humor dat ik publiceerde in *de Volkskrant*. In dat stuk reageerde ik op comedians en opiniemakers die claimen dat ‘woke’ een bedreiging vormt voor de humor en geleid heeft tot overgevoeligheid en het ‘cancelen’ van comedians. De strekking van mijn stuk was dat dit wel meevalt: er zijn niet of nauwelijks comedians ‘gecanceled’¹ en bovendien weten we uit onderzoek dat humor lang niet zo progressief en bevrijdend is als vaak gedacht wordt. Humor kan ook machtsverhoudingen bestendigen; dit erkennen en er kritische vragen over stellen is eerder gezond debat dan een poging tot censuur.

Mijn stuk ging viral op Twitter en leverde naast steunbetuigingen een stroom aan haatberichten op, van anonieme trollen maar ook van publieke figuren. *Volkskrant*-columnist Sander Schimmelpenninck noemde mij een ‘humorloze wokerd’ en *HP/*

De Tijd schreef dat ik behoorde tot de ‘humorgestapo van BIJ1’.² De trollen van *Geen-Stijl* bedachten voor mij de bijnaam ‘Suck my Dick Zijp’³ en comedian Hans Teeuwen schreeuwde in een filmpje dat ik een ‘genderneutrale kutkop’⁴ had.

Ik kon er eigenlijk wel om lachen. Later die zomer gebeurde er iets waar ik de humor minder van inzag. Henk Kummeling, rector-magnificus van de Universiteit Utrecht, uitte in een radio-interview zijn zorgen over de tanende academische vrijheid.⁵ Volgens hem ligt die vrijheid onder vuur vanwege de uit Amerika overgewaaide wo beweging: studenten en docenten (vooral ‘jonge medewerkers’) die bepaalde opvattingen willen verbieden en het gesprek niet meer willen aangaan. Hij omkleedde het met de nodige nuance (‘we gaan uiteraard het gesprek aan met studenten’), maar zijn punt was helder.

De speech van mijn rector voelde als een klap in het gezicht. Toen ik op Twitter werd uitgescholden omdat ik te ‘woke’ zou zijn, lieten de universiteitsmanagers niets van zich horen. Wie mij wel een hart onder de riem stak, was een directe collega, een vrouwelijke hoogleraar die zojuist aangifte had gedaan. Zij had zich in een landelijke krant uitgesproken tegen dominante mannelijkheid en werd daarop met de dood bedreigd. Ik begon mij af te vragen: voor wie geldt die veelgeprezen academische vrijheid eigenlijk? Maakte Kummeling zich net zoveel zorgen om deze vrouwelijke professor als om Paul Cliteur, de omstreden rechtsfilosoof die in *De Balie* fantaseerde over het deporteren van moslims,⁶ en die door Kummeling opgevoerd werd als slachtoffer van canceling? Waarom sprak mijn rector zich zo gedecideerd uit tegen ‘woke’, terwijl zijn eigen medewerkers onder dat mom werden aangevallen en bedreigd?

Kummelings echo weerklonk afgelopen zomer in de openingsspeeches van verschillende rectoren in Nederland en Vlaanderen. Geert ten Dam, bestuursvoorzitter van de Universiteit van Amsterdam, luidde de noodklok over studenten die ‘niet meer geconfronteerd willen worden met afwijkende meningen en onwelgevallige perspectieven’⁷ en Luc Sels, rector van de KU Leuven, waarschuwde voor wetenschappers die zich vanwege de woke ‘cancelcultuur’ niet langer uit durven spreken op social media.⁸

De speeches van deze rectoren zijn symptomatisch voor de holle retoriek van de woke-busters. Het blijft daarin meestal bij vage verdachtmakingen en selectieve voorbeelden. Tegelijkertijd wordt een spookbeeld geschetst van een strak georganiseerde beweging, terwijl daar geenszins sprake van is. Met deze retoriek leveren universiteitsbestuurders bovendien – onbedoeld – een bijdrage aan (radicaal)rechtse aanvallen op zogenaamd gevaarlijke wetenschappers die hun studenten links zouden indoctrineren. Dit verwijt klinkt al jaren vanuit de gevestigde rechtse politiek, van VVD⁹ tot FvD¹⁰, ondersteund door haatcampagnes op social media zoals *Vizier op Links*.¹¹

Het debat over ‘woke’ is dus vooral een machtsstrijd, waarin de academische vrijheid selectief verdedigd wordt. Ondertussen is de roep om een diverser curriculum of kritiek op conservatieve hoogleraren helemaal niet het werkelijke probleem. Het werkelijke probleem, wellicht minder aangenaam om te bespreken bij de opening van het academisch jaar, is een structureel gebrek aan geld voor onderwijs en onderzoek.

Op Twitter maakten sommige trollen zich er zeer kwaad over dat mijn non-onderzoek naar humor betaald wordt met overheidsgeld. Hen kon ik geruststellen: mijn onderzoek wordt niet gefinancierd. Mijn realiteit is er een van onderwijs geven op flexcontracten en van onderzoek doen in eigen tijd. Zoals Maarten Loopmans het treffend verwoordde in zijn reactie op Luc Sels: ‘Deelname aan het publieke debat wordt, in een context van structureel overwerk en een burn-outplaaig, een extraatje dat slechts weinigen onder ons zich nog kunnen veroorloven. We zwijgen inderdaad te vaak. Maar niet omdat we bang zijn van woke. We zijn gewoon buiten adem.’¹²

Ook ik twijfel steeds vaker of ik mij in het publieke debat kan en wil mengen. Er is niet alleen het risico om ingekapseld te worden in een debat waarin ik mij moet verweren tegen een spookbeeld, het betekent ook (nog meer) gratis arbeid. Voor deze bijdrage krijg ik evenmin betaald. Dat vind ik niet echt ‘woke’, al zou mijn rector misschien tegenwerpen dat academische vrijheid onbetaalbaar is.

NOTEN

- 1 Zie ook: Rachel Aroesti, Cancel culture killing comedy? What a joke, *The Guardian*, 10 augustus 2021; www.theguardian.com/tv-and-radio/2021/aug/10/cancel-culture-killing-comedy-what-a-joke
- 2 Arthur van Amerongen, Lach en ik schiet: De humorgestapo van Bij1, *HP/De Tijd*, 16 juli 2021; www.hpdetijd.nl/columns/lach-en-ik-schiet-de-humorgestapo-van-bij1
- 3 Bert Brussen, Lachen! Humordebat met Dick Zijp in 't Stamcafé, *GeenStijl*, 13 juli 2021; www.geenstijl.nl/5160106/lachen-humordebat-met-dick-zijp-in-t-stamcafe
- 4 Hans Teeuwen, Lang leve de vrije kunst!, 19 juli 2021; www.youtube.com/watch?v=XG0j7FEIfBQ&ab_channel=HansTeeuwen, 4:41).
- 5 Henk Kummeling over de start van het universitaire jaar, *Spraakmakers* (KRO NCRV, Radio 1), 18 augustus 2021; www.nporadio1.nl/fragmenten/spraakmakers/fo342977-9ce7-432a-a663-7d42a0b2571e/2021-08-18-henk-kummeling-over-de-start-van-het-universitair-jaar
- 6 Marije van Beek, Afschuw over debat waar werd gesproken over ‘uitzetten van moslims’, *Trouw*, 25 januari 2017; www.trouw.nl/nieuws/afschuw-over-debat-waar-werd-gesproken-over-uitzetten-van-moslims~b5c637f8
- 7 Geert ten Dam, Generatie Alpha. Openingsrede academisch jaar 2021-2022, 6 september 2021; www.uva.nl/content/nieuws/nieuwsberichten/2021/08/kunnen-we-voor-generatie-alpha-het-verschil-maken.html
- 8 Luc Sels, Academische vrijheid en de vrijheid van meningsuiting, openingsrede academisch jaar KU Leuven 2021-2022, 27 september 2021; www.kuleuven.be/communicatie/congresbureau/corporate-evenementen/opening-academiejaar/speeches/speech-van-rector-luc-sels#_ftn1
- 9 Frans van Heest, VVD wil onderzoek politieke voorkeur wetenschappers, *ScienceGuide*, 26 januari 2017; www.scienceguide.nl/2017/01/vvd-wil-onderzoek-politieke-voorkeur-wetenschappers
- 10 Meldpunt ‘geef je linkse leraar aan’ van Forum voor Democratie roept woede op, *RTL Nieuws*, 27 maart 2019; www.rtlnieuws.nl/nieuws/politiek/artikel/4656656/woede-om-meldpunt-forum-over-indoctrinatie-onderwijs

- 11 OM doet onderzoek naar radicaal-rechtse platform Vizier op Links, *Nu.nl*, 26 mei 2021; www.nu.nl/binnenland/6135559/om-doet-onderzoek-naar-radicaal-rechtse-platform-vizier-op-links.html
- 12 Maarten Loopmans, Beste Luc Sels, zou het kunnen dat rechts het cancelen beter onder de knie heeft dan links?, *De Morgen*, 28 september 2021; www.demorgen.be/meningen/beste-luc-sels-zou-het-kunnen-dat-rechts-het-cancelen-beter-onder-de-knie-heeft-dan-links~bf242b04

Author's copy